

УДК 821.161.2: 82-1

Т. О. Цепкало

Херсонський державний університет

Міфосемантика астральних образів у поезії Юрія Клена

Цепкало Т. О. У статті розглядаються особливості творчої манери Юрія Клена, аналізуються астральні образи, їх символічні значення та роль у формуванні авторського світобачення. Досліджується та пояснюється міфологічна основа архетипних образів сонця, місяця та зірок у ліриці митця, оригінальне їх трактування та творення індивідуальної міфологічної парадигми. Астральна символіка інтерпретується відповідно до праслов'янських вірувань та уявлень, а також відповідно до надбань світової культурної традиції.

Ключові слова: символ, міфологема, астральні образи, міфотворчість, образи сонця, місяця та зірок.

Цепкало Т. А. Мифосемантика астральных образов в поэзии Юрия Клена. В статье рассматриваются особенности творческой манеры Юрия Клена, анализируются астральные образы, их символические значения и роль в формировании авторского мировоззрения. Исследуется и объясняется мифологическая основа архетипных образов солнца, луны и звезд в лирике писателя, оригинальная их трактовка и создание индивидуальной мифологической парадигмы. Астральная символика интерпретируется в соответствии с праславянскими верованиями и представлениями, а также в соответствии с достижениями мировой культурной традиции.

Ключевые слова: символ, мифологема, астральные образы, мифотворчество, образы солнца, луны и звезд.

Tsepkało T. O. Myth semantics of the astral image in the poetry by Yurii Klen. The article views the features of Yurii Klen creative manner, astral images, their symbolic significance and role in forming of the author's worldview are analyzed. The mythological basis of archetypal images of the sun, the moon and the stars in the lyrics of the artist, their original interpretation and creation of individual mythological paradigm are explored and explained. Astral symbols are interpreted in accordance with the Slavonic beliefs and ideas, and also with the heritage of the world cultural tradition. An attempt is made to decipher the symbolic code of astral images in the lyrics by Yurii Klen. Attention is given to the reflection of life cycles in the interpretation of heavenly bodies.

The realization of astral images in the poetry of Yurii Klen testifies to the artistic and philosophical achievements of the ancient, European and national classics, taking into account the aesthetic innovations of time. The peculiarity of the artist's mythopoetics is a combination of heavenly and earthly, personal and universal, sensitivity, lyricism, metaphorical, allegorical and others. The author's rethinking of the general cultural mankind achievements is studied, cultural associations and the artist's appeal to the most prominent poets of the world are analyzed. The ontological sides of functioning of mythologems of the sun, the moon and stars in creator's and their influence on author's picture of the world are studied in details. The dramatist's creative work is studied in the view of mythology. Special attention is paid to the creation of author's own mythology and its influence on the composition's main conception.

Keywords: symbol, mythologeme, astral images, myth creation, the images of the sun, the moon and the stars.

Міфосвідомість кожного індивіда реалізується опосередковано через чуттєві образи, онтологічні уявлення, особистий досвід тощо та проявляється у міфотворчості. У художньому тексті відбувається пояснення навколишньої дійсності, що під пером митця набуває міфологічного змісту, адже літературна творчість апелює до прадавніх уявлень та вірувань свого народу, загальнокультурних надбань людства, фольклорних образів та мотивів, а також відтворює індивідуально-авторські інтенції.

Феномен Юрія Клена був і залишається у полі зору багатьох дослідників літератури. В контексті естетичних та художніх принципів неокласицизму творчість письменника розглядалась такими вченими, як О. Вишневська, Н. Гаврилюк,

В. Зварич, Т. Іванюха, Г. Райбедюк, Л. Темченко та ін. Водночас літературний доробок Юрія Клена та окремі аспекти його художньої манери вивчали М. Богач, І. Качуровський, Л. Макаренко, Н. Миронець, В. Сарапин та ін. В наукових розвідках неодноразово підкреслювалась важлива роль символічних образів митця, однак достатньої уваги цьому питанню в літературознавчих працях бракує, що становить актуальність нашого дослідження. А також аналіз астральної символіки дасть можливість глибше зрозуміти світоглядні орієнтири поета-неокласика.

Метою нашої наукової статті є розгляд астральних образів та їх символіки у ліриці Юрія Клена.

Поставлена мета вимагає реалізації таких **завдань:** виявити образи сонця, місяця та зірок у поетичних текстах Юрія Клена та зробити

детальний їх аналіз, розглянути символічні значення астральної тріади та інтерпретувати їх з погляду міфопоетики, вивчити роль досліджуваних міфологем для формування авторської картини світу.

Поетична творчість Юрія Клена наскрізь просякнута глибоким символізмом, що був притаманний усім представникам неокласичного угруповання. Первинні образні значення, закодовані в окремих міфологемах, співвідносяться як з традиційним праслов'янським світобаченням, так і з міфологічними уявленнями світової культури. Так, наприклад, у вірші «Старість» із циклу «Коло життєве», міфологема сонця є частиною фразеологічного сполучення слів, що відображає прадавні язичницькі вірування: *«Давно вже сонце юності зайшло, / пливе по той бік кулі, десь під сподом, / і світить там далеким антиподам, / сховавши їх під матірне крило»* [4: 80]. Якщо брати до уваги, що захід денного світила з давніх-давен уважався знаком завершення, припинення життєдіяльності [1: 346], то в наведеному прикладі захід сонця юності можна трактувати у значенні старості, що відповідає назві твору.

Водночас автор дотримується основної ідеї поетичного циклу – показу повторюваності життєвих процесів, адже солярний образ продовжує світити з іншого боку землі, що зумовлює відтворення добового ритму. Це підтверджується також рядками, в яких ліричний герой з протилежного боку земної кулі сподівається побачити дзеркальне відображення того, що його оточує повсякчас: *«Вдивляючися жадібно в той прозір, / внизу уздріти клопот голубий, / що засиніє в глибині, мов озеро, // а, може, й сонця промінь золотий, / коли воно по вогняній орбіті / спливе урочисто в чужім зеніті»* [4: 81]. Відтворюючи колообіг землі по своїй орбіті, та створюючи, таким чином, алузію на безкінечність людського життя, поет протиставляє один одному протилежні сторони планети Земля та людей, що живуть на різних полюсах. Бажання побачити на іншому боці світу те саме сонце, що ще недавно сяяло ліричному героєві, викликане страхом перед старістю та смертю і прагненням повернути молодість.

Протилежними інтенціями сповнені образи денного та нічного світил у поезії «Вже сонце інеє шершавих голок...» із циклу «Крізь праосінь», де Юрій Клен опоетизовує холодну пору року в екзистенційному ключі: *«Вже сонцем інеє шершавих голок / неначе мохом поросло, / і місяці, дзвінки як скло, / вдягають ночі у бронзовий холод»* [4: 101]. Кожен вірш цього циклу присвячений осені, але в багатьох із них немає прямої вказівки на це. Однак із художніх деталей та означень ми безпомилково можемо це виявити. У наведеному

прикладі на осінь вказує словосполучення *бронзовий холод*, що асоціюється із червонуватим відтінком, який притаманний листям на деревах приблизно у кінці жовтня та на початку листопада, саме тоді, коли починаються перші морози.

Астральні образи також завуальовано розкривають особливості сумної пори року, про що розповідає нам підтекст. Так, у художній моделі світу автора сонце поросло мохом, що асоціюється із зменшенням його світла та тепла, а іній шершавих голок є наслідком замерзлого сонячного проміння. Завдяки такому оксюморону створюється ефект тактильного відчуття стужі, яке підсилюється звуковими та зоровими образами (*дзвінки як скло*), присутніми в описі міфологеми місяця, що також піддається неординарному трактуванню. По-перше, непритаманна слов'янським уявленням наявність не одного нічного світила, а багатьох, що зустрічається в деяких світоглядних системах інших культур, наприклад, у в'єтнамській міфології чорних таї Лаоса [5: 276] тощо. По-друге, незвичайна персоніфікація лунарних образів, які водночас сприймаються у вигляді льоду завдяки порівнянню їх зі склом. По-третє, саме місяці стають причиною осінньої нічної паморозі. Відтак, нетрадиційне тлумачення Юрієм Кленом астральних образів стає основою неоміфологічних сюжетів та мотивів.

Переосмисленням загальнокультурних здобутків людства характеризується сонет «Ти відійшла, й ні смутку, ані туги...» із циклу «Лесбія», де у трактуванні міфологеми зірок також прослідковуються зимові ноти. Це поетичний твір на любовну тематику, в якому поєднуються різноманітні смислові інтенції, пов'язані зі світовою культурою. Так, назва циклу є символічною, значення якої налаштовує читача на сприйняття інтимної лірики, адже загальновідомо, що Лесбія – це псевдонім дами, в яку був закоханий і якій присвятив більшість своїх віршів давньоримський поет Гай Валерій Катул. Проте у тексті наведеного сонету це ім'я не згадується, а лише описується зрадлива та розпусна натура коханої (*«Без задрости дивлюсь, як пестить другий / тебе, не відлюдок... і не поет»* [4: 106]), що перегукується зі змістом віршів Катула Веронського. Класичні форми любовної поезії Ю. Клена, як зазначають Г. Райбедюк та О. Томчук, «відсилають нас до середньовічних сонетів Данте, звернених до коханої Беатріче, Петрарки, який адресував сонети обожнюваній Лаурі, до трепетних послань давньоримського поета Катулла незрівнянній Лесбії, а також до любовних пісень провансальських трубадурів XII століття. Ліричний герой дарує своїй «далекій принцесі» натхненні рядки, написані у високому емоційному ключі, якому відповідає урочиста лексика й фразеологія» [7: 253].

Образові Лесбії у другому терцеті цього сонета Юрій Клен протиставляє світлий образ Беатріче, ім'я якої нам відоме з біографії та творчості італійського митця XIII століття Данте Аліг'єрі. Пронісши через усе життя нерозділене платонічне кохання до заміжньої жінки, всесвітньовідомий письменник оспівував та ідеалізував Беатріче Портінарі в численних своїх творах. За М. Моклицею, Беатріче – це «найкраща частина його душі, та, що напевне заслуговує на безсмертя» [6: 62]. Такою постає образ цієї жінки й у вірші українського неокласика: «Дарма: в одежах білих Беатріче / несе дари і радощі нові / і в серце сипле зорі снігові» [4: 107]. Метафоричне означення зірок сніговими несе семантику жіночої неприступності, холоду у відношенні до ліричного героя, який продовжує ідеалізувати кохану та радіє кожній зустрічі з нею. Світлий образ Беатріче у творі підкреслюється її білим одягом. Наведені вище рядки асоціюються із мініатюрою XV ст. «Данте і Беатріче», де зорі зображені у вигляді сніжинок. Дантова права рука біля серця співвідноситься із його почуттями. Присутність на картині водночас денного та нічного світил також не випадкове. Місяць уособлює самого Данте, а сонце – Беатріче. В міфологічних уявленнях багатьох країн світу кохання між солярним та лунарним образами є безнадійним, оскільки ці астральні світила ніколи не сходяться, так само, як неможливими є стосунки між поетом та заміжною жінкою. Відтак, констатуємо інтермедіальний зв'язок творчості Юрія Клена із середньовічним живописом [5].

«Культурологічні асоціації імпліцитно присутні й у віршах особистісного характеру, в яких зафіксовано емоційні стани, втілено найтонші нюанси глибинних почуттів автора. Вони зазвичай є тими виражальними засобами, котрі формують інтимну атмосферу його творів» [7: 247]. Так, образ Беатріче в однойменному диптиху Юрія Клена засвідчує високі почуття ліричного героя, що проходить крізь віки: «Тебе співець, піднісши понад зорі, / таким безсмертним світлом оточив, / що досі ще крізь далечинь віків / пронизують нас промені прозорі» [4: 107]. Всюдисутність та безсмертя кохання, піднесення його до найвищого небесного виміру є алюзією на сонячне проміння: «Ти вся ще провесна, о Беатріче! / В тобі все світло ранкове зорі, / що ним співці, поети й малярі / колись наситили середньовіччя» [4: 107]. Уподібнення Беатріче денному світилові підтверджується образом ранкової зорі, яка сповіщає про прихід сонця та символізує початок нового дня та життєвого шляху людини [1: 346]. Порівняння коханої з ранньою весною вказує на її молодість та красу, що стали предметом звеличення середньовічних митців.

Апеляція до найвидатніших поетів світу простежується і в «Терцинах» Юрія Клена із циклу

«У первозданного на горах». Так, розкриваючи мотив туги за рідною Батьківщиною, автор згадує слова із «Божественної комедії» Данте Аліг'єрі, які підсилюють смислове навантаження твору: «Коли тебе сурма твоєї туги / покличе знов у рідний дальній край, / де ждуть тебе безчестя і наруга, // слова над пеклом Дантовим згадай: «Per te si va nella citta dolente!» / «Сюди йдучи, в скорботу і відчай, // Надії мусиш знищити доценту». / Гамуй, мандрівнику, смертельний жах, / коли в душі погасиш сірий день ти // і сонце змерхне в чорних небесах» [4: 120-121]. Дослівний переклад Дантового вислову звучить так: «Для мене це триває в сумному місті!». Але український неокласик творчо підійшов до трактування цитати і передав зміст речення відповідно до ідейного спрямування своєї поезії. Таким чином, стверджується, що смуток, самотність, відчай, жах є невідворотними станами людини, яка знаходиться на чужині, любить свій рідний край і сумує за ним. Саме крізь призму такого езистенційного світовідчуття ліричний суб'єкт сприймає навколишню дійсність: сонце для мандрівника мерхне, небеса чорніють. Проте оптимістична віра в повернення на Батьківщину перемагає страждання емігранта: «Нехай мовчазний і сумний Вергілій / тобі піде назустріч у степах // і в синій край Шевченкових ідилій / нехай веде до міст і дальніх сел, / де чисті весни й нам колись зоріли» [4: 121]. Образ Вергілія, ймовірно, є символом духовності, а Тарас Шевченко – символом України, про яку згадує і до якої прагне повернутися ліричний герой. Отже, поезія Юрія Клена характеризується орієнтацією на високу культуру, адже київські неокласики «засвоювали й оригінально обігрували «чужі» образи й мотиви, плідно використовували алюзії та ремінісценції, часом навіть прямі цитати (епіграфи, апікації), що не тільки виступали іманентними засобами художнього вислову, а великою мірою визначали поетичний лад віршів. Це дає підставу говорити про внутрішню інтертекстуальність як сутнісну ознаку їхньої естетичної системи» [7: 34].

Також український неокласик неодноразово звертався до християнських образів, мотивів, сюжетів. Своєрідною модифікацією біблійної легенди про Содом і Гоморру є поезія «Лот»: «Коли тобі являтимуся в снах, / віщуючи руїну, смерть і горе, / страшні архангели, що двинуть зорі / і долю світу важать на мечях, // – тікай, покинь скарби свої в містах. / Позаду хай шумить вогняне море: / Страшний Содом і проклята Гоморра. / Тебе ж нехай веде у далеч шлях» [4: 62-63]. Зміст релігійного сюжету про Лота і його втечу із Содому не змінюється, а лише піддається художній інтерпретації. Архангели постають всюдисущими та всемогутніми, що відповідає традиційному уявленню про них: «найвищі ангели, керівники

ангелів. Вони – особливо відповідальні посланники і захисники справ Божих в людському світі й у боротьбі проти злої сили (...)» [1: 116]. Показово, що Юрій Клен наділяє архангелів здатністю рухати зорі та важити долю світу мечами, адже кожна зірка «протягом усього життя впливає на долю «своїх» людини (...)» [1: 346]. Подібними інтенціями сповнена міфологема шляху: «Саме на життєвих дорогах людина зустрічає або втрачає свою долю, виявляє свою праведність чи гріховність» [1: 365]. Таким чином, семантика долі у вірші експлікується різними образами-символами, в тому числі – астральними.

Символічними постають образи дороги та місяця і в поезії «1941» з циклу «Розвіяні листки», написаній Юрієм Кленом в еміграції: «Як місяць над просторами рівнини, / спливає в спогадах отих, / смутне-смутне обличчя України / з ланів пожовкло-золотих // і тихе світло ле на ті дороги, / які лягли у далину / і нас ведуть крізь radoці й тривоги / у недовершену весну» [4: 162]. Ліричний герой сумує за Батьківщиною, спогади про яку порівнюються із плином нічного світила. Місячне сяйво в рецепції автора освітлює простір України та дороги, які ведуть до неї. За А. Багнюком, дорога – «це місце випробування людських духовних та фізичних сил, людської здатності як на творення Добра, так і на протистояння Злу, та вміння не піддатися спокусам і не відступити перед небезпекою» [1: 365]. Повтор *смутне-смутне*, очевидно, акцентує увагу на важкому становищі рідної країни, що пов'язано з початком Другої світової війни, про що свідчить назва твору. Проте автор вірить у світле майбутнє Батьківщини, оскільки дороги ведуть у весну, котра є символом воскресіння та відродження життєдайних сил Сонця [1: 421].

У давнину вважали, що весна «була початком не лише господарського, а й календарного року – рахували рік з 1 березня, першого дня весни» [1: 421]. Прадавнє світобачення відтворює Юрій Клен у поезії «Весна»: «Щороку ліс міняє темні шати, / щороку сонце відновляє путь, / щоб золото плескуче розілляти / і в синє плесо серце окунуть» [4: 104]. Анафора *щороку* вказує на паралельність подій, які циклічно відбуваються в природі навесні. Сонячне проміння автор називає золотом, яке віддавна вважали символом сонця, святості й багатства, чистоти й світла [1: 363]. Міфологема серця в метафоричному значенні символізує любов до природи, а також співвідноситься із солярним образом: «Серце – це Сонце всередині людини: як Сонце – джерело тепла і світла для світу, так і серце зігріває та просвітлює людські помисли та дії» [1: 379]. Синій колір як епітет до слова *плесо* також має символічне значення – вірності, довір'я і безконечності: «Як безконечними бачаться морська далечинь і небесна глибина» [1: 426]. Таким чином,

у вірші поєднується макро- і мікрокосмос, відображаються архаїчні геноми людства.

Подібні мотиви прослідковуються і в поезії «Синіють по дощах озера...» із циклу «Крізь праосінь»: «Синіють по дощах озера, / де сонце креслить злате зеро, / чи розгубила клаттями блакить / у лісі осінь шовкопера, / що в серці явором шумить?» [4: 102]. Юрій Клен відповідно до традиційних праслов'янських уявлень водяну стихію означає синьою, а солярний образ – золотим. Персоніфікований образ сонця утворює собою не просто коло, а метафорично постає у вигляді овалу – нуля. Останній вказує на «двоєдиний неподільний світ: за своєю формою нагадує Космічне Яйце, а за змістом – ним є, бо інтегрує в собі обернено-протилежні космічні начала – чоловіче і жіноче, тепло і холод, світло і тьму» [1: 430]. Символіка денного світила відрізняється від зазначеної вище, але якщо зважати, що *сонце креслить злате зеро* в озерах, тобто віддзеркалюється в воді, то можна говорити про синтез полярних просторів, горизонтальної та вертикальної осей. Окрім того, дзеркало символізує «подвоєння» дійсності [3: 145], а поєднання протилежних космічних елементів є основою світової гармонії: «Такі начала, накладаючись одне на одного, тобто постійно взаємодіючи одне з одним, поєднують всі явища світу і різні світи між собою, визначаючи їх конечну безконечність і безконечну конечність» [1: 430-431]. Алітерація звуків «з» та «с» підкреслює радісний настрій та моделює перцептивне відчуття навколишньої дійсності, що досягається також синестезійним наповненням поетичного слова. Сповідуючи принципи антеїзму, митець розчиняється в природі, стає її частиною. Осінь описується з любов'ю, кожна художня деталь створює ефект присутності. «Осінь символізує праобраз мудрості, пору активізації думки й енергії, роздуми та духовну самовизначеність, врівноважене й ретельне удіяння в природу і світ, виступаючи плодом усього дотеперішнього життя, його своєрідним підсумком (...)» [7: 255]. Таким чином, пейзажна лірика представника «трона п'ятірного» сповнена особливими семантичними кодами.

Отже, реалізація астральних образів в поезії Юрія Клена засвідчує мистецько-філософські набутки античної, європейської та національної класики, враховуючи естетичні новації часу. Особливістю міфопоетики митця є поєднання високого й буденного, небесного й земного, особистого й всезагального, чутливість, ліризм, метафоричність, алегоричність тощо. Образи небесних світил у творах поета стають частиною людського життя та елементами світової гармонії.

Міфоаналіз астральних образів у творчості Юрія Клена дає змогу проаналізувати особливості поетики митця та глибше зрозуміти індивідуально-

авторське світобачення. Тому вважаємо ліриці українського неокласика.
перспективним дослідження окремих міфологем у

Література

1. Багнюк А. Символи українства. Художньо-інформаційний довідник [Текст] / А.Л. Багнюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 512 с.
2. Беатриче и Данте. Истории любви [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.liveinternet.ru/users/stewardess0202/post316806076/>.
3. Войтович В. Українська міфологія [Текст] / В.М. Войтович. – Вид. 2-ге, стереотип. – К. : Либідь, 2005. – 664 с.
4. Клен Ю. Твори: В 4 т. Т.1 [Текст] / Ю. Клен; ред. С. Гординський [та ін.]. – Нью-Йорк : Наукове Товариство ім. Т. Шевченка, 1992. – 382 с.
5. Мифология. Большой энциклопедический словарь [Текст] / Гл. ред. Е.М. Мелетинский. – 4-е изд. – М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. – 736 с.
6. Моклиця М. Алгоритмний код літератури, або Реабілітація алегорії триває [Текст] : монографія / Марія Моклиця. – К. : Кондор, 2017. – 292 с.
7. Райбедюк Г. Неокласики: естетична система та персоналії : Навч. посіб. [Текст] / Г.Б. Райбедюк, О.Ф. Томчук. – Ізмаїл : СМІЛ, 2005. – 352 с.

References

1. Bahniuk, A. (2010) Symvoly ukrainstva. Khudozhno-informatsiinyi dovidnyk [Symbols of Ukrainianity. Art Information Directory]. Ternopil : Navchalna knyha. Bohdan. [in Ukrainian]
2. Beatryche i Dante. Ystoryy liubvy [Beatrice and Dante. Love Stories]. [Electronic resource] Available at: <http://www.liveinternet.ru/users/stewardess0202/post316806076/>.
3. Voitovych, V. (2005) Ukrainska mifolohiia [Ukrainian mythology]. Kyiv : Lybid. [in Ukrainian]
4. Klen, Yu. (1992) Tvory: V 4 t. T.1 [Works: In 4 vol. Vol.1] New-York : Naukove Tovarystvo im. T. Shevchenka. [in Ukrainian]
5. Meletinskiy, E. M (1998) Mifologiya. Bolshoy entsiklopedicheskiy slovar [Mythology. Big Encyclopedic Dictionary]. Moscow : Bolshaya Rossiyskaya entsiklopediya.
6. Moklytsia, M. (2017) Alehorychnyi kod literatury, abo Reabilitatsiia alehorii tryvaie [Allegorical Code of Literature, or the Rehabilitation of the Allegory Continues]. Kyiv : Kondor. [in Ukrainian]
7. Raibediuk, H. (2005) Neoklasyky: estetychna systema ta personalii [Neoclassical: Aesthetic System and Persons]. Izmail : SMYL. [in Ukrainian]

УДК 821.16

Т. А. Яковлева

Регенсбургский университет

Метаморфозы в Одессе.

Мифологизация героев в романе «Пятеро» В. Жаботинского

Яковлева Т. О. Метаморфози в Одесі. Міфологізація героїв у романі «П'ятеро» Володимира Жаботинського. На початку 20-го століття Одеса користувалася репутацією південної торговельного мегаполісу Російської імперії та одного з найважливіших культурних центрів східноєвропейського єврейства. Одеса стала зоною насильства після хвилі страйків, революційних повстань та найжорстокішого антиєврейського погрому в 1905 році. Роман «П'ятеро» (1936) В. Жаботинського представляє не лише історичні події в Одесі цього часу, але й також відображає настрій міста та його культурні перетворення, міфологізуючи долі героїв на прикладі однієї асимільованої єврейської родини. Мета статті полягає в аналізі міфологізації основних героїв і дослідженні функцій міфу метафізики Овідія, що актуалізовані в романі Жаботинського. Роман – своєрідний стародавній міф, який об'єднує кілька міфів і міфічних персонажів. Текст також містить приклади лінійного розвитку циклічного часу, що призводить до появи подвійних фігур. Поєднання лінійного розвитку часу з використанням літературних прийомів надає роману міфопоетичні риси літературного модернізму. Використання міфів відіграє важливу роль у розумінні тексту, його міжтекстових зв'язків у культурному контексті розвитку єврейської ідентичності в Одесі на початку 20 ст. Процес міфологізації допомагає не лише структурувати події в романі, але і є художнім способом уникнення жорстокої реальності для асимільованої сім'ї в Одесі. Теоретичною основою цього аналізу є робота Юрія Лотмана «Семіосфера», що розкриває міфологізацію роману та її персонажів за допомогою семантичних просторів.
Ключові слова: Одеса, Володимир Жаботинський, Овідій, Метаморфоза, міфологізація, античність, міф, модернізм.